

aina, ayno (snsk, kann ve d.) *çokl.* – **1** iyi davranma ve üreme; **2** görgü kuralları ve yatak; [Toli'nin yatağı]; **3** titizlik göstererek bir ziyâfet dâvetini reddederken kendisine getirilen hurda şeyleri veya kırıntıları hevesle kabul eden; **3** lucifer, şeytan veya venüs kadar yüce olan biri; **4** sıcak ayların tam ortasında, kış mevsiminde ve yağmurlar yağdığında üstünlük taslayan; kurak mevsimde gövdesine su depolayan *pentaptera tomentosa* ağacı (yaygın ismi *asna*, Hint defnesi); empatik gücün bir parçası veya öneki (wisdomlib.org); **4** ♦ **en-tolu, aino-tolu** – umutsuz; çaresiz (desespere); ♦ **5 héru aino-l-danna** (igbo) – Tanrınız RAB; **6** ♦ **aino** – İncil 20:17'de yer alan *Ainonyanna* ar *Ainoldanna*'ya “Benim Tanrım'a ve sizin Tanrınıza” çıkma, yükselme” ifâdesi; **7** ♦ **aino, ‹aynov, ayno, ayna, ana›** – “Yahûdiler İsa'yı sanki bir *Aino*, (*Tanrı*) imiş gibi rol yapıyor olmakla suçlarlar; aino > kutsal olan biri, mübarek insan; kutsal olarak değerlendirilen bir tanrının kişileştirilmiş bir formu [avatar] (Beregond, Anders, *Arda Philology 2: Proceedings of the Second International Conference*) **8** ♦ **aino** (fin mito) – Finlilerin ulusal destanı Kalevala'da geçen güzel bir kız; **9** ♦ **âyîne-i derûn** – Abdüllâtif Hâfız Enderunî'nin bir kitabı; [derin ayno]; **10** ♦ **âyine**; ışığı yansıtan; varlıkların görüntüsünü veren; cilalı ve sırlı cam; mirat/ayna; gözgülü; mecazi olarak > bir olayı; bir durumu; bir hakikati yansıtan; göz önünde canlandırılan olay; durum; şey (Mehmet Fırıncı (Mehmet Nuri Güleç), Kenan Demirtaş, İkrâm Arslan, *Risale-i*

Nur'un Tariflerine Göre İstilahlar ve Anahtar Kelimeler); [*Aino-Toli* > Toli'nin Aynası, Toli'nin yansıması, Toli'yi yansıtan, Toli'yi ifâde eden; Toli gibi olan; Toli değil ama görünüşel olarak Toli; Toli'nin aynası; Toli'nin rûhu; Toli'ye inanan insanların yaşadıkları yer; **11** ♦ **aino, ayine** – yapılan bir iş; **ayinesi iştir kişinin**, **semâ âyini**; dönme, kıvrılma; burma; burkulma eylemi veya dansı; (temsili olarak) yaratma fiiline izâfet, atıf, nisbet; *aino-toli* > Tanrı'nın anıldığı topraklar; Tanrı'nın isim ve sıfatlarının yansıdığı topraklar; *ana-toli, aynai-toli* > Allah'ın aynası; âlemi gösteren ayna; âlem > Tanrı'nın aynası; **Ayîne-i Hak âdemdir, gören-görünen bu demdir**; **12** ♦ **aino** – tek; yalnız o; **13** ♦ **aeneas** – Virgil'in MÖ 20'li yıllarda yazdığı büyük Roma destanının kahramanı; **14** ♦ **aeneas** – Priam'ın yeğeniydi ve Truva Savaşı'nda şehir yağmalanana ve Truvalılar kaçmak zorunda kalana kadar savaştı; **15** ♦ **aeneas** – avatar veya Tanrı'nın enkarnasyonu; eneh (koptik) veya anihās, annus (sanskrit) dilinde 'zaman', 'yıl', 'besleyen' anlamında (Henry Welsford, *On the origin and ramifications of the English language*); **16** ♦ **annus, anno** (latn) – besleyen, besleyici; yediren; bakan; büyüten, sağlıklı ve iyi bir durum için gerekli gıda veya diğer maddeleri sağlayan [*bârekallah* > 'bereketlendiren Allah', deyimi ile benzerliği; *ana-toli* > *bârekallah*; Sanskritçe *ad-ana, adana* > yediren, besleyen > 'adana kebabı', yediren, besleyen bir kebab; *adana* > yeme eylemi, yemek yemek; 'oku çekip çıkarmak';

dalma; kendini verme; bir şeyin başka bir şey tarafından emildiği veya gömüldüğü süreç veya eylem]; *anna* (ad+na) (sansk) > besleyen, yiyecek sunan; gıda ve besin veren; süt anne gibi olan; [Tanrı'nın âyinesi, aynası; Tanrı'nın yaptığı işi yapan; Tanrı gibi veren, Tanrı'nın iânesi; Tanrı'nın bahşı olan topraklar]; *anna Perenna* > yıl boyunca, insanlık kurulu beri sürekli olarak hiç durmadan insanlığı besleyen; bütün zamanlarda besleyen; 'besleyen Tanrı', ['Bârikallah'] (Rendich Franco, *Comparative etymological Dictionary of classical Indo-European languages*); [*Aina* veya *ayno* kökleri çok derinlere inen bir sözcük, neredeyse dünyanın bütün dillerine geçmiş. Benzeri veya ilişkili çok sayıda sözcük arasından hangisinin orijinal olduğu bilinmiyor. Ve hangi kültürün kimlerden etkilendiği de. Benzer yazıma, benzer sese sâhip çok sayıda sözcük bir sepette topanıp genel olarak değerlendirilebilir. Literâl anlamları farklı olsa bile kök hücrelerinin aynı olduğu anlaşılıyor. Arapçadaki 'inne' sözü bu cümleden. 'Muhakkak' anlamındaki *inne*, 'ayno' ile ilişkili gibi. *Inne-Allâh'e* > 'O Allah ki' şeklinde çevrilebilir. **Inne-allahe afüvvün kerîm**. 'Hîn-i hâcet' ifâdesindeki *hîn* 'ayno' ile ilişkili. Hîn > zaman, vakit demek. 'Hîn oğlu' > O vaktin oğlu... Hîn, in, iğne, iğ, mağara, ayna, eyne türevleri 'bir kök manadan' hareket edilerek üretilmiş olan sözcükler. Âyine, ayan, ayna, aynıyla beyan, uyan, aya, ayak, uyak; ıyal, ayol, Tanrı'nın zuhurâtına veya âyetlerine / görünümüne dâir sözcükler. 'Tanrı'

değil ama, insanoğlu onlarda Tanrı'yı görüyor, Tanrı'yı hatırlıyor veya onların *Tanrı'nın yansıması* olduğunu düşünüyor. Tanrı'nın kendisi değil ama 'işâreten Tanrı'... Tanrı'nın yansıması, tezahürü, hatırlatıcısı, Tanrı'nın bolluk ve bereketi, azâbı, sıkıntısı, gazabı; verdiği dert; Tanrı'nın mahrûmiyeti, Tanrı'nın yoksun bırakması... Kısaca akla gelebilecek her şey Ayno... Ayno 'O' anlamında veya 'Bir olan', demek. Tek... Her şey o 'tek olanın yansıması'... Zihin, somut nesnelere soyut Yüce Varlık düşüncesi arasında gidip gelerek karmaşık gerçekliği anlamaya çalışıyor. Kâh Tanrı'yı bedenleştiriyor veya kişileştiriyor, kâh kişilerden veya bedenlerden hareket ederek fizik ötesi Yüce Gereklige ulaşmaya çalışıyor. Ayno, Tanrı'nın dünyadaki tüm görünüşleri; her şey Ayno... Sûfilerin '*kesrette vahdet vardır*' dedikleri şey. Çok gibi görünen aslında Tek'in yansıması. Tek olan O'nun, Ayno'nun... İngilizcedeki *One* sözü bir Ayno... *One God* deyişi ile *İnne-Allahe* sözü aynı anlamda. *Ayno-Toli*, '*İnne-Allâhe*' anlamına geliyor. Allah'ın aynası/tezâhürleri demek veya 'o Kâim, Tek olan Allah'... *Anadolu* sözü; *Kâim, Tek olan, Bir olan Allah* anlamında. *Anadolu > Kâim olan Allah'ın toprakları*. Zaman'ın yaratılmasından itibaren sürekli Kâim olan o... Tüm zamanlarda, asırlar boyunca, her zaman "Bir ve Kâim olan"... *Ayno* veya *One* takısı 'Tanrı' sözcüğünün başına veya sonuna eklenilebiliyor. Kültürler, kabîleler kendilerine uygun gelen yaklaşımı seçmişler.

Araplar *Innallâhe* demişler. Hintliler *Ayno* sözcüğünü müstakil kullanmayı önemsemişler. İtalyanlar *Tali-ayno* diyerek sözcüğün sonuna eklemeyi tercih etmişler. Grekler de öyle, *Lazi-ano*, *Laz-ayno* böyle bir sözcük... “Bir olan Tali”, “Bir olan Tolu”, “Bir olan Tulu”; “Bir olan Lâz”, “Bir olan Lâd”... Ketenpereye gelmiş Tanrı sözcüklerinin sonundaki âno’yu ‘ana’ gibi anlamışız. Çok yanlışmış sayılmayız ama “âno” zamanın başlangıcından itibaren “Kâim olan Yaratıcı Bir” demek veya “Elif”. Allah’ın yaratma eylemi *Rahman* ve *Rahîm* (ruh ve rahîm) özellikli olduğundan ve “ayno” sözü Toli’nin yansıması, Toli’nin yüzüne baktığı yer/yeryüzü olarak değerlendirildiğinden “ana” tabirini uygun görmüşüz. *Ana* ‘dişil’ ama aslında Tanrı’nın yansımasından başka bir şey değil. Gerçekte “*ana*” ve “*ata*” tümleşik olan “Tek”. “*Anadolu*, *Ana-Tôli* > Rahman ve Rahim olan Allah” anlamında. *Innellâhe*, *Barekallâhe*, *Bârik*, *Lazône*, *İtalyâno*, *Anâdolu*, *Adana*, *Adige*, *Adice*, *Ayîno*, *Nayîno*, *Ayna-Mâ-Ayna*, *Âyine-i Sînem*, *Sînema*, *Cenân*, *Kenân*, *Cânân*, *Arzı-n-Cân*, *Arz-ı-Rûm*, *Arz-ı Râm*, *Arzu’ya Râm* olunan yer, *Sîn-i Cân*, *Sîn-i Câr*, *Sincar*, *Sincan*, *Sencan*, *Şencan*, *Can’ın* şenlendiği yer ve onu şenlendiren; *Ana-Takia*, *Bir olan o Tâk*; *Ana-Talia*, “*Bir olan o Talia*”, “*Bir olan Tolu*”, *Çorlu* > *Bir olan Çor* veya *Çar/Sar*; *Kayseri*, *Bir olan Sar’ı*, *Şar’ı* veya *Ser’i* temsil eden yer; *Adriano*, *Edirne* > *Bir ve tek olan Dağ*, *Dağ biçimli yağmur bulutları*, *bir olan Su Dağı*; *Adrîano* > *Kurban olduğum Allah*; *Kirk-Klisa* > *Bir olan*

Las Dağı, Las Vazosu; Ain-Kara, Ankara > Bir olan yapıcı, oluşturucu, inşaacı, bir olan filin hortumu; yağmurları yağdırıyor olan Bir; Çankırı > Can dağı olan Bir; Kastamonu > insanlığı yaratan Bir; gizli olan Bir; *Ammon* > gizli olan, saklı olan Bir, görünmeyen bir Bir